

Dr. Papp György teológiai tanár igehirdetése a Kolozsvári Teológiai Akadémia dísztermében

2019 okt. 31-én. --- Az úrvacsorai ágendát dr. Adorján Zoltán teológiai professzor végezte

Előfohász: A mi segítségünk az Úr nevében van, aki a mennyet és a földet teremtette.

Apostoli köszöntés: Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól, és Jézus Krisztustól, a mi Urunktól.

Ének: 361,1-2,6-8.

Lectio: 2Móz 20,1-17

Bűnvalló imádság:

Áldott légy, örökkévaló Istenünk, atyáink Istene, hatalmas és erős Isten, aki megemlékezel kegyelmedről és szövetségedről, és aki erős Megváltót támasztasz népednek, a te nevedért. Segítő és üdvözítő király vagy te, és erős pajzs. Áldott légy örökkévaló Istenünk, népednek pajzsa.

Szent vagy te, és szent a te neved, ezért minden nap dicsérnek téged. Áldott légy, örökkévaló és szent Isten!

Te ajándékozol az embernek megismerést, és tanítod az embert értelemre. Tőled kapunk értelmet, belátást és megértést. Áldott légy, örökkévaló Istenünk, a megismerés ajándékozója.

Vigyél vissza minket, óh, Atyánk a te Igédhez, hozz közelebb minket, örökkévaló királyunk a Te szolgálatodhoz, és engedj Eléd járulnunk tökéletes megtéréssel. Áldott légy, örökkévaló Istenünk, aki a megtérést szereted.

Bocsáss meg nekünk Atyánk, ha vétkeztünk, engesztelődj ki irántunk, királyunk, ha gonoszt cselekedtünk, mert engesztelhető és megbocsátó vagy Te. Áldott légy örökkévaló Istenünk, aki kegyelmes és sokszor megbocsát!

Tekints a mi nyomorúságunkra, és segíts a mi küzdelmünkben, és szabadíts meg mihamarabb a Te nevedért, mert erős Megváltó vagy Te. Áldott légy örökkévaló Istenünk, néped Megváltója.

Gyógyíts meg minket, és mi meggyógyulunk, szabadíts meg minket, és mi megszabadulunk, mert Te vagy a mi dicsőségünk. Szálljon tökéletes gyógyulás minden mi nyomorúságunkra, mert hatalmas király, hú orvos és könyörületes vagy Te. Áldott légy örökkévaló Istenünk, néped gyógyítója.

Halljad szavunkat, örökkévaló Istenünk, kímélj meg minket, könyörülj rajtunk, és fogadd el könyörületeséggel és jóakarattal a mi imádságunkat. Imádságokat és könyörgéseket meghallgató Isten vagy Te, ezért ne engedj előled üres kézzel visszatérnünk, örökkévaló királyunk. Áldott légy örökkévaló Istenünk, az imádság meghallgatója.

Feloldozás: Bűneink megvallása után így szól hozzánk igéjéből a kegyelmes Isten, aki úgy szerette ezt a világot, hogy Egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen Ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen. Ámen (Jn.3:16)

Ének:370,1-4

Prófétai imádság: 122 és 84. zsoltárok alapján

Prédikáció előtti ének: 351,5-6

Halld Izráel!

2Móz 20,1-17

5Móz 6,4-9

Halld Izráel, halljad hát te is, akadémiai gyülekezet: a törvénynek van betűje, és van lelke. A törvény betűje és lelke talán ellentétben áll egymással, hiszen úgy tűnik, Pál erről mondta – szerintem igencsak sarkítva: a betű megöl, a lélek pedig megelevenít. A törvény betűje konkrét cselekedeteket követel tőled – erről mondta Pál apostol, hogy önmagában megöl, a törvény lelke pedig a cselekedetek mögötti helyes attitűdöt várja el tőled – ez az, amely ugyancsak Pál szerint megelevenít. Úgy kell tehát értenünk ezt az apostoli kijelentést, hogy a törvény betűje az, ami a törvény lelke nélkül megöl, ha azonban a törvény betűjéhez a törvény lelke is társul, nos ez az, ami megelevenít. Van betűje és van lelke az Isten törvényének. A törvény betűjét foglalja össze a Tíz Ige, míg a zsidóságnak mintegy hitvallásává váló rövid szakasz, a Halld Izráel, a törvény lelkére mutat rá. Ily módon a törvény betűje és a törvény lelke egymást kiegészítve egyazon valóságnak két oldalát mutatja meg. A Halld Izráel szavai visszhangzanak a Tíz Ige énekes feldolgozásában is, amelyet „zsoltárfordító, vándor prédikátor”-unk, Szenci Molnár Albert így szedett versbe, a 140. genfi zsoltár dallamára:

Emeld fel szíved, füled nyisd meg,
Te kemény nyakú Izráel,
Isten parancsolatát értsd meg,
Törvényére figyelmezzél!

A törvénynek van betűje és van lelke. Hitvallásunk, a Heidelbergi Káté igencsak tanulságos módon érzékelteti a betű és a lélek közötti különbséget, amikor arról beszél, hogy Isten törvényéből megismerhetjük a mi nyomorúságunkat, majd pedig, miután rákérdez, hogy mit is követel tőlünk ez a nyomorúságot felfedő törvény, nem a tíz Igét, vagy valamely más rendelkezésgyűjteményt idéz, hanem a szeretet nagy parancsát, amelynek első fele (szeresd az Urat) éppen a Halld Izráel-ből való, második fele pedig („szeresd embertársadat, mint önmagadat”, vagy „szeresd embertársadat, aki olyan, mint te”) a 3Móz 19,18-ban áll előttük. Nem az tehát az ember nyomorúsága, hogy nem tud eleget tenni annak a követelményrendszernek, amelyet a törvény betűje támaszt vele szemben, hiszen, ha megerőlteti magát, bizonyos mértékig képes megfelelni neki, hanem az, hogy képtelen úgy cselekedni Isten akaratát, hogy cselekedetei világosan és egyértelműen tükrözzék Isten iránti szeretetét. A tíz Ige magyarázatával pedig a Káté harmadik részében találkozunk, amikor arról van szó, hogy az Isten megváltó kegyelméért háládatos embernek milyen gyümölcsöt kell teremnie Isten dicsőségére. Az ideai reformáció ünnepén, 2019-ben az, hogy hallottuk a törvény betűjét, és ezzel egyidejűleg láthatjuk, hogy mi is a törvény lelke, ez bizonyára a hálaadás gyümölcsét termő életünket segíti. Így egészíti ki egymást a törvény betűje és lelke. A törvény betűje a törvény lelke nélkül megöl, ha azonban a törvény betűjéhez a törvény lelke is társul, az megelevenít.

Halld Izráel! Az Úr a mi Istenünk, az Úr egy.

Halld Izráel, az Úr a mi Istenünk. Az az Úr a mi Istenünk, aki egykor az égő csipkebokornál „Vagyok, aki vagyok” néven mutatkozott be, vagy ahogy Károli veretes fordításában olvassuk, „a nevem Eheje, mert én vagyok”. Az az Úr a mi Istenünk, aki cselekvő módon jelen van az ő népe között, és aki népe megmentéséért szüntelenül munkálkodik. Az az Úr a mi Istenünk, aki azt akarja, hogy ott a babiloni száműzetésben munkálkodjunk a város jólétén, mert annak jólététől függ a mi jólétünk is. Az az Úr a mi Istenünk, aki azt akarja, hogy ebben a világban egy akarattal legyünk az Ő fiának, Jézus Krisztusnak élő és mindenben Isten dicsőségét tükröző teste.

Az Úr a mi Istenünk, és ez az Úr egy. A zsidó írásmagyarázat hangsúlyozza, hogy ez a mondat: „az Úr egy” több mindent jelenthet. Elsősorban gondoljunk Illésre ott a Kármel hegyén, amikor azt igazolja, hogy az egyedül igaz Isten csakis az Úr, nem pedig Baál. Egyedül az Úr az Isten. A másik jelentése, hogy ez az Úr egy, azaz egységes. Annyit mondok el csupán, hogy ez a mondat, „az Úr egy” a mai reformáció ünnepén számunkra azt jelenti, hogy az az Úr, aki adta a törvény betűjét, és az az Úr, aki meghatározta, hogy mi ennek a törvénynek a lelke, az az Úr egy. Nem két külön Istenről van szó, hanem egyről. Egységes az Úr, egységes az irgalmas és az igazságos Isten, egységes az Ószövetség Istene és Jézus Krisztus atyja. Az Úr egy. A harmadik jelentése ennek a mondatnak az is lehet, hogy az Úr egy, azaz az Úr egyedülálló, páratlan. „Ki volna más tehozzád fogható?” – énekeltük. Senki sincs, akit erőben, hatalomban hozzá hasonlíthatnánk volna, ezért boldogok lehetünk, hogy egy egyedülálló, és páratlan Istennek a hajlékai és jelenléte után epekedhetünk.

Halld Izráel, az Úr a mi Istenünk, az Úr egy. Szeresd az Urat. Érdekes módon, amíg az ige első fele egy felszólítás (halld!), addig ennek a második egység főmondatának az igéje perfectumban áll előttünk. Ez a perfectum ebben az esetben azt jelenti, hogy az Isten iránti szeretet mindenképp fölé emelkedik, az Isten iránti szeretet az, amely az egész igeszakasz értelmezési támpontjává válik, az Isten iránti szeretet az, amelyből kiindulva megérthetjük mindazt, ami az igében ez után következik. Abban a szövetségben, amelybe Isten befogadott, nem egy opció az, hogy szeresd az Urat, nem egy felszólítás, amely ellen lázadhatsz, vagy fellebbezhatsz, hanem tény. Isten családjában, amelynek a keresztség által tagja lettél, szereted az Urat teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből. Azt hiszem, hogy e három kitétel (teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből) a teljes és egységes embert mutatja be. Teljes valóddal szeressed az Urat. Amikor a zsidó írásmagyarázók az Isten iránti szeretetről beszélnek, megjegyzik, hogy ennek legszebb példája Akiba rabbi, aki a 135-ös felkelés leverése (Bar Kochba nevéhez fűződő szabadságharc a római iga ellen, Krisztus után 132-135), majd az ezt követő vallásgyakorlást korlátozó törvények ellenére is minden reggel és este elmondta a „Halld Izráelt”-t. Tanítványai féltették, és kérték, hogy ne tegye ezt olyan feltűnően, mert veszélybe sodorja önmagát. Akiba rabbi válasza tanítványai féltő szavaira az volt: ez az egyetlen módja annak, hogy Isten iránti szeretetem bebizonyítsam. És amikor végül elfogták és vasfésűkkel tépték a húsát, síró tanítványait így vigasztalta: eljött végre a pillanat, ami után vágytam, hiszen bebizonyíthatom, hogy teljes valóddal szeretem az Urat, az én Istenemet. Szeresd az Urat teljes valóddal. Abban a szövetségben, amelybe Isten befogadott, ez természetes, magától értetődő.

Az Ige továbbmegy, és arról beszél, hogy legyenek a szívedben ezek az Igék, amelyeket ma parancsolok neked, azaz mindig legyenek életed fókuszpontjában, mindig figyelj rájuk, ezek legyen azok (mármint az Isten iránti szeretetet előíró szavak), amelyek meghatározzák minden döntésedet, sőt nem csak a te döntésedet, hanem (amint hallottuk): tanítgasd erre fiaidat. Ha valaki a Kolozsvári Teológiai Intézetünkben most előveszi ennek az igeszakasznak a héber szövegét, láthatja, hogy ebben

a mondatban (tanítgasd erre fiaidat) nem a hagyományos tanulni ige szerepel, hanem egy sokkal nyomatékosabb, mintha csak azt akarná mondani, hogy a szövetségnek eme alapfeltételét (szeresd az Urat) ne csak a magad szívébe véssed bele, hanem véssd bele fiaid szívébe is.

Halld Izráel, az Úr a mi Istenünk, az Úr egy. Halld meg ezt, véssd szívedbe, és fiadnak hagyd örökül, ha kihúnysz: az egy Úr a mi Istenünk. Azt, ami a szövetség feltétele, azt ami a szövetségben való létünk alapközege, az Isten iránti szeretet, ezt kell továbbadnunk. Sőt, nem csak fiainkat kell erre megtanítanunk, hanem – amint hallottuk – szólj ezekről, akár házában ülsz, akár úton jársz, akár lefekszel, akár felkelsz. Teljes valóddal véssd szívedbe, véssd fiaid szívébe, és vállad fel, gyakorold minden élethelyzetben. A „házában ülsz, vagy úton jársz”, a „lefekszel vagy felkelsz” ezt jelenti: minden élethelyzetben. A keresztyén embernek tehát nincs két élete. Nincs egy hétköznapi élet, és nincs egy (mondjam így?) templomi élet. Egy élet van, amely teljes egészében – ahogyan Pál mondja – okos istentisztelet, logikus szolgálat.

Sőt nem elég, ha minden élethelyzetben felvállalod, hogy cselekedeteidet, gondolataidat áthatja az Isten iránti szeretet, hanem „kösd ezeket jelül a kezedre, legyenek homlokkötőül a szemeid fölött, írd föl ezeket házában ajtófélfáira és kapuidra”. Vajon ez azt jelenti, hogy mától fogva az összes tantermi és bentlakási szoba ajtójára, és általában minden épületünk ajtójára föl kell szerelnünk a *mezuzát*, és amikor Istenhez imádkozunk, imaszíjjakkal a kezünkre meg a homlokunkra kell kötnünk ezt a hitvallást? Nem. Azt hiszem, helyénvaló, ha csak ennyit mondok: minden élethelyzetben **nyilvánosan** föl vállalom, hogy fő motivációm, bármit tegyünk, bármit gondoljunk, és bármit szóljunk, az Isten iránti szeretet. Ezt tanítja nekünk reformáció ünepén az az Ige, amely a szövetségben idősebb testvéreink, a zsidóság alaphitvallása.

Éppen ezért kérjük Isten Szentlelkét, hogy Jézus Krisztus feltámadása erejével éljen bennünk az a Megváltó, aki minket is már itt e földön új életre támaszt, azért hogy életünk, elménk (gondolkodásmódunk) megváltozása által Isten dicsőségére történő okos istentisztelet, logikus szolgálat lehessen, amelyet áthat az Isten iránti végtelen és feltétel nélküli szeretet. Ámen.

Prédikáció utáni ének: 337,4-9

Nagy imádság

Csendes imádság

Az Úr imádsága